

WIELKOPOLSKA

REALIZACJA PROGRAMU USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW
ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Departament Zarządzania Środowiskiem i Klimatu

13 grudnia 2022 r.

Regulacje prawne:

Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest

- do 28 września 1998 r. zakończono produkcję płyt azbestowo-cementowych
- od 28 marca 1999 r. obowiązuje zakaz obrotu azbestem i wyrobami go zawierającymi

Krajowy Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest

- 2002 r. – przyjęcie przez Radę Ministrów „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” z zaplanowanym terminem realizacji na lata 2003–2032
- 2008 r. – przyjęcie przez Radę Ministrów „Raportu z realizacji w latach 2003–2007 Programu z 2002 roku” (wnioski zawarte w tym dokumencie stanowiły wytyczne do opracowania aktualizacji)
- 2009 r. – przyjęcie przez Radę Ministrów „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” (kontynuacja i aktualizacja Programu z 2002 roku)

Program zakłada usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest do końca 2032 r.

Jednocześnie Program ma na celu minimalizowanie negatywnych skutków zdrowotnych, powodowanych kontaktem z włóknami azbestowymi oraz zlikwidowanie szkodliwego oddziaływania na środowisko wyrobów zawierających azbest.

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla województwa wielkopolskiego

- „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla województwa wielkopolskiego” przyjęto uchwałą Nr XXVIII/389/08 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 października 2008 r.
- „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla województwa wielkopolskiego” przyjęty uchwałą Nr XXXVII/889/17 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 23 października 2017 r. jest aktualizacją programu z 2008 r.

W obecnym stanie prawnym obowiązek sporządzania wojewódzkiego programu usuwania wyrobów zawierających azbest nie wynika z ustawy, jak to jest w przypadku planu ochrony powietrza czy programu ochrony środowiska, lecz z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032, który nie ma charakteru aktu prawa powszechnie obowiązującego.

Zadania wynikające z Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla województwa wielkopolskiego

W Programie zostały określone zadania do realizacji w latach 2017-2032.

Zostały one podzielone na:

- zadania inwestycyjne:
  - usunięcie wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu województwa wielkopolskiego
  - budowa składowisk i kwater na odpady niebezpieczne zawierające azbest:
    - w miejscowości Witaszyczki 1a, 63-200 Jarocin o pojemności 75 000 m³, planowany rok zakończenia budowy: 2022 - zgodnie z Planem gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego (dalej: WPGO) (Inwestor: ZGO Sp. z o.o. w Jarocinie – Wielkopolskie Centrum Recyklingu, Witaszyczki 1a, 63-200 Jarocin)
    - w miejscowości Genowefa, 62-540 Kleczew o pojemności 50 000 m³, planowany rok zakończenia budowy: 2022 (zgodnie z WPGO) (Inwestor: Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, ul. Rzemieślnicza 21, 62-540 Kleczew)
    - w miejscowości Biadaszki, gmina Odolanów (Inwestor: F.H.U. Perz Elżbieta, ul. Odolanowska 105, 63-400 Ostrów Wlkp.)
- zadania pozainwestycyjne:
  - przekazywanie przez gminy informacji o ilości i miejscu występowania wyrobów zawierających azbest na terenie województwa wielkopolskiego
  - opracowanie i aktualizacja gminnych, powiatowych i wojewódzkiego programu usuwania wyrobów zawierających azbest
  - zintensyfikowanie kontroli i sukcesywne likwidowanie „dzikich” wysypisk odpadów azbestowych, działania edukacyjno-informacyjne o szkodliwości azbestu i bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, monitoring realizacji programu usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest.

Głównym zadaniem Programu jest usunięcie wszystkich wyrobów zawierających azbest z terenu województwa wielkopolskiego.

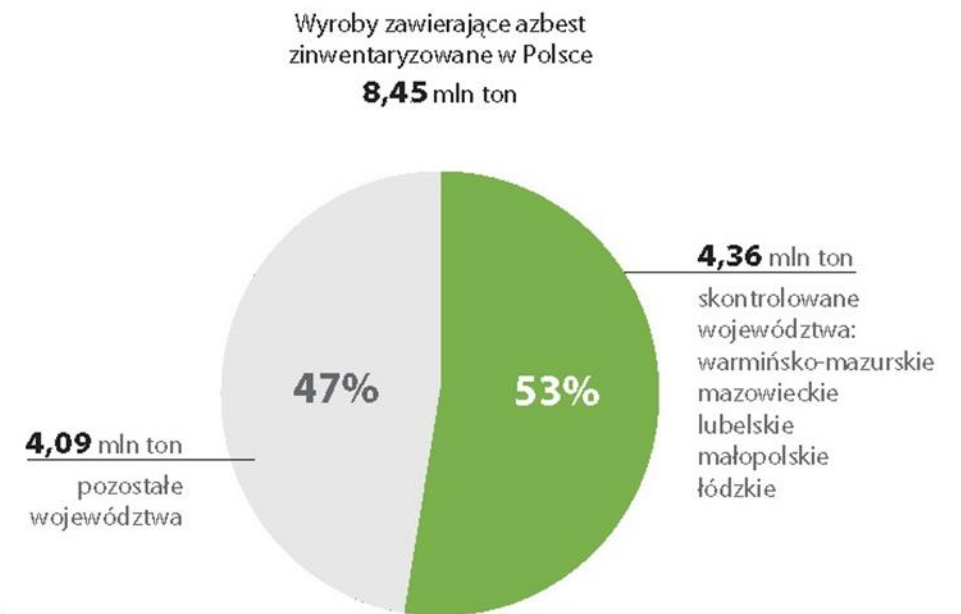
Proces ten podzielono na dwa etapy:

- w latach 2017 – 2022 planowano usunąć do 45% pozostałej ilości wyrobów zawierających azbest
- w latach 2023 – 2032 zostanie usunięte pozostałe 55% wyrobów zawierających azbest.

Kontrola NIK z 2022r. polegała na ocenie stopnia realizacji Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009–2032

Skontrolowano:

- 5 urzędów marszałkowskich
- 3 starostwa powiatowe
- 23 urzędy gmin
- 1 związek międzygminny

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie Bazy Azbestowej – stan na 20 kwietnia 2022 r.

Ustalenia kontroli NIK

- wszystkie samorządy, poza województwem małopolskim, przyjęły i realizowały lokalne programy usuwania wyrobów azbestowych.
- w 17 jst (57%) nie zaktualizowano tych programów, pomimo że wystąpiły okoliczności uzasadniające wykonanie tej czynności.
- tylko w 5 z 23 skontrolowanych gmin osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami składały wymagane informacje o rodzaju, ilości i miejscu występowania wykorzystywanych wyrobów z azbestu.
- w 15 gminach nie podejmowano działań zmierzających do tego, aby osoby te wywiązały się z nałożonego na nie obowiązku.
- nie korzystano z możliwości ukarania mandatem karnym za nieprzedkładanie ww. informacji.

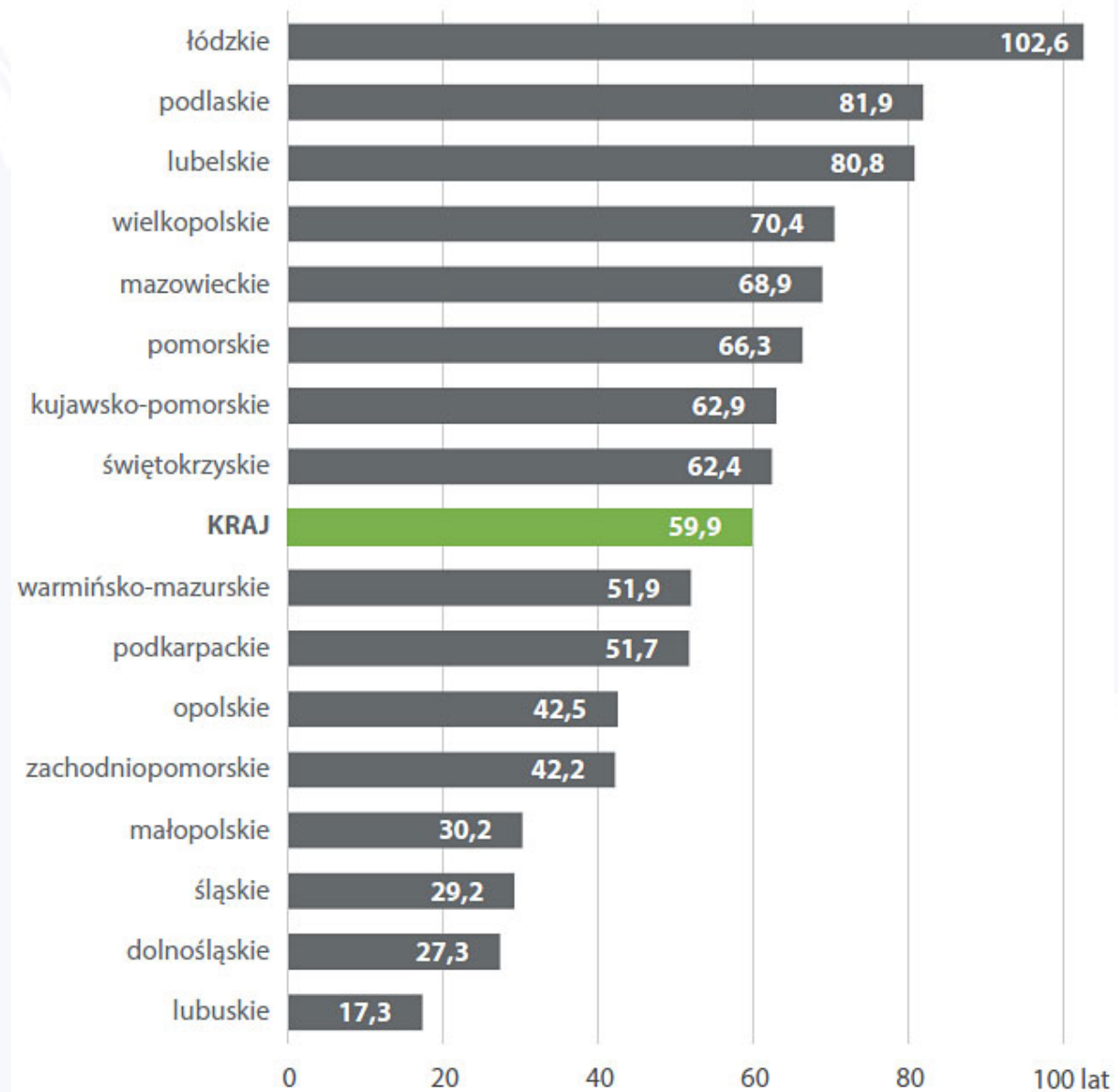
Ustalenia kontroli NIK c.d.

- Po ponad 12 latach od uchwalenia Programu krajowego usunięto tylko niecałe **17%** z prawie 8,5 mln ton zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych, a do unieszkodliwienia pozostało aż 7 mln ton.
- Tempo unieszkodliwiania azbestu wynosi zaledwie 0,12 mln ton rocznie.
  - by usunąć pozostały azbest, potrzeba będzie dodatkowo jeszcze prawie 50 lat, licząc od zakończenia Programu krajowego (od dnia dzisiejszego prawie 60 lat)
  - w skontrolowanych województwach usunięcie pozostałego azbestu wymaga od 30 do 102 lat
  - w skrajnym przypadku, w jednej gminie, czas niezbędny do usunięcia azbestu oszacowano na 149 lat.

Ustalenia kontroli NIK c.d.

Biorąc pod uwagę tak wolne tempo unieszkodliwiania azbestu Polska nie ma szans na dotrzymanie terminu oczyszczenia kraju z azbestu, wyznaczonego na koniec 2032 roku.

Przewidywany czas potrzebny do całkowitego unieszkodliwienia azbestu przy obecnym tempie jego usuwania

Źródło: opracowanie własne NIK na podstawie Bazy Azbestowej – stan na 20 kwietnia 2022 r.

Problemy z usuwaniem azbestu wynikają przede wszystkim z nieskutecznych rozwiązań prawnych

- dofinansowanie ze środków budżetu państwa obejmuje wyłącznie demontaż i unieszkodliwianie wyrobów azbestowych
- wsparcie nie dotyczy wykonania nowego pokrycia dachowego, którego koszt często przewyższa możliwości finansowe mieszkańców
- dofinansowanie z budżetu państwa stanowi zazwyczaj ok. 10% całkowitych kosztów wymiany dachu

Efekt:

Właściciele i użytkownicy nieruchomości, na których wykorzystywano wyroby azbestowe, nie decydowali się na remont dachu ze względów finansowych, mimo że byli świadomi szkodliwości azbestu.

Szansa:

Zmiany w prawie planowane przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii, które umożliwią odliczanie od podstawy podatku dochodowego od osób fizycznych wydatki poniesione na materiały budowlane i usługi związane z wymianą dachu na bezazbestowy.

Wnioski i działania po kontroli

W informacji o wynikach kontroli sformułowano cztery wnioski:

- podjęcie działań zmierzających do zapewnienia w Bazie Azbestowej aktualnych danych oraz do wyeliminowania trudności w użytkowaniu tej bazy przez samorządy (Minister Rozwoju i Technologii)
- wspieranie działań związanych z usuwaniem azbestu, poprzez umożliwienie, w ramach regionalnych programów operacyjnych, uzyskiwania przez właścicieli nieruchomości dofinansowania robót budowlanych polegających na wykonaniu nowych pokryć dachowych po usunięciu wyrobów zawierających azbest (marszałkowie województw)
- wykonanie monitoringu realizacji celów i wskaźników realizacji zadań ujętych w programach usuwania wyrobów zawierających azbest i w uzasadnionych przypadkach opracowanie aktualizacji tych programów (prezydenci/burmistrzowie/wójtowie)
- kierowanie, w przypadku stwierdzenia naruszenia obowiązków informacyjnych, o których mowa w art. 162 ust. 2-4 ustawy Prawo ochrony środowiska, zawiadomień do organów powołanych do prowadzenia postępowań w sprawach o wykroczenia (prezydenci/burmistrzowie/wójtowie)

Kontakt:

Departament Zarządzania Środowiskiem i Klimatu

Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu

Al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań

tel. 61 626 75 25

dsk.sekretariat@umww.pl